

ജനാധികാരിയായ സഭയിലും ചില താരതമ്യ ചിന്തകൾ

ഹാ. ഡോ. കെ. എം. ജോർജ്ജ്

ഇലക്ഷണം സമയമായതുകൊണ്ട് ജനാധികാരിയായ വ്യവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് നാം കുടുക്കുന്നത് നല്ലതാണ്. അധികാരിക രാഷ്ട്രങ്ങൾ ജനാധികാരിയായി പ്രത്യേക മുന്ഹ്, ക്രിസ്തീയ സഭ അതിന്റെ തുടക്ക തത്ത്വത്തെന്ന ജനകീയ സദ്വിദ്യായം സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. ഈ തമിലുള്ള സമാനതകളും വ്യത്യാസങ്ങളും ശ്രദ്ധാർഹമാണ്.

രാഷ്ട്രവ്യവഹാരത്തിൽ:

“ജനങ്ങളുടെ ഭരണം” എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ് പുരാതന ഗ്രീസിലും പിന്നീട് സ്വീട്ടിഷ് പാർലമെന്റി സംബന്ധം തമിലും യുറോപ്പിൽ പൊതുവൈയും ഡിമോക്രാറ്റിക് (demos = people; kratos = rule) എന്ന വാക്കുപയോഗിച്ചു. എന്നാൽ ഓരോ കാലഘട്ടത്തിലും പ്രവേശനത്തും ഇതിന് വ്യത്യസ്തമായ അർത്ഥങ്ങൾ കൈവന്നു. ഉദാഹരണമായി, ഗ്രീസിലെ നഗരരാഷ്ട്രങ്ങളിൽ വോട്ടവകാശമുണ്ടായിരുന്നത് സത്രത പരമാരായ പുരുഷരാർക്കു മാത്രമായിരുന്നു. സ്ക്രീകൾക്കും അടിമകൾക്കും വോട്ടവകാശം ഇല്ലായിരുന്നു. അധികാരിക യുറോപ്പിൽ സിറ്റിസൽഡിക്സ് പോലെയുള്ള രാജ്യങ്ങളിൽ വളരെ അടുത്തകാലത്താണ് സ്ക്രീകൾക്ക് വോട്ടവകാശം ലഭിച്ചത്. സത്രത ഇന്ത്യയിൽ ആദ്യമായി തലേ 21 വയസ്സായ എല്ലാ സ്ക്രീപ്പുരുഷരാർക്കും ആ അവകാശം ലഭിച്ചു. ഇപ്പോൾ 18 വയസ്സ് ജനസംഖ്യ വച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ ജനാധികാരിയായ രാഷ്ട്രമാണ് ഭാരതം. ജനാധികാരിയിൽ ശുണ്മേര (കൊള്ളിറ്റി) എന്നത് ജനങ്ങളുടെ രാഷ്ട്രീയ-സാമൂഹ്യാവബോധം, തിരഞ്ഞെടുപ്പിലും ഭരണത്തിലുമുള്ള അവരുടെ പങ്കാളിത്തം സർക്കാർ നയങ്ങളെ വിമർശിക്കാനും തിരുത്താനുമുള്ള അവരുടെ അവകാശം, പൊതുനിയമങ്ങളിൽ എല്ലാവരും ഒരുമിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാനുമുള്ള പ്രതിബദ്ധത തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളെ ആശയിച്ചാണ് ഇരിക്കുന്നത്. പൊതു തിരഞ്ഞെടുപ്പും വേളകളിൽ ഉണ്ടാക്കാവുന്ന അനധികൃത സാമ്പത്തിക സാധാരണങ്ങൾ, ജാതിയുടെയും മതത്തിന്റെയും മറ്റും അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വോട്ടു ബാങ്കുകൾ, വോട്ടിക്കാരിൽ കൂട്ടിക്കൂടി, വിദേശ രാഷ്ട്രീയം എന്നിവ ജനാധികാരിയുടെ വികലാവും അതിവി ദുർബലവും ആക്കുമെന്ന് നമുക്കറിയാം. അപ്പോൾ അതിന്റെയർത്ഥം, ജനാധികാരിയായ വസ്തു അതിൽത്തെന്ന് പുറിഞ്ഞില്ല. നിരന്തരമായ ജനജാഗ്രതയും, മുല്യബന്ധവും പൊതുനിയമങ്ങളിൽ തൂറാൻ പുർണ്ണ പ്രവർത്തിക്കാൻ സന്നദ്ധതയുള്ള രാഷ്ട്രീയ നേതാക്കളും ചേർന്നു അത് ശരിയായുകയുള്ളൂ. നിരന്തരം നവീകരിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അതിവേഗം ഡിമോക്രാറ്റിക് ജീർണ്ണിച്ചു തുടങ്ങും. അഭ്യു വർഷം കൂടുമ്പോഴുള്ള തിരഞ്ഞെടുപ്പും ഭരണമാറ്റവും ഇന്ന് രാഷ്ട്രീയ നവീകരണ പ്രക്രിയയുടെ കാതലായ ഭാഗമാണ്. ഒരിക്കൽ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടാൽ ആയുഷ്കാലം മുഴുവൻ നമ്മുടെ രാഷ്ട്രീയ ഭരണകർത്താക്കൾ അവരുടെ സ്ഥാനവും പദവികളും നിലപിരിത്തുനുവേം സകൽപ്പിക്കുക. എത്ര ദേഹരായ അഴിമതിയും അധികാരി ദുഷ്പ്രഭൂതവുമാകും പിന്നെ സംഭവിക്കുക? അങ്ങനെ സംഭവിക്കാതിരിക്കാനുള്ള നിർജ്ജായക സുരക്ഷാ വാൽവാണ് അഭ്യു വർഷം കൂടുമ്പോഴുള്ള പൊതു തിരഞ്ഞെടുപ്പ്.

ആദിമ ക്രിസ്തീയ സഭയിൽ:

അപുസ്തകാലാർ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലം മുതലേ സഭയിൽ ജനാധികാരിയായ അവകാശം അനുഭിച്ചു. വളരെ വ്യക്തമായി അപുസ്തകാലം പ്രവൃത്തികളിൽ അത് സുചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രത്യേകം തിരഞ്ഞെടുത്തതു പരിശുദ്ധാത്മ നിയോഗത്താൽ കർത്താവായ യേജു നേരിട്ടാണ്. എന്നാൽ അവരിൽ, ഒഴംഗപ്പെട്ടുപോയ യുദ്ധങ്ങൾ പകരം ഒരാളെ തിരഞ്ഞെടുപ്പും ഭരണമാറ്റവും മുഴുവൻ നമ്മുടെ രാഷ്ട്രീയ ഭരണകർത്താക്കൾ അവരുടെ സ്ഥാനവും പദവികളും നിലപിരിത്തുനുവേം സകൽപ്പിക്കുക. എത്ര ദേഹരായ അഴിമതിയും അധികാരി ദുഷ്പ്രഭൂതവുമാകും പിന്നെ സംഭവിക്കുക? അങ്ങനെ സംഭവിക്കാതിരിക്കാനുള്ള നിർജ്ജായക സുരക്ഷാ വാൽവാണ് അഭ്യു വർഷം കൂടുമ്പോഴുള്ള പൊതു തിരഞ്ഞെടുപ്പ്.

എഴു ശമ്മാശനാര തിരഞ്ഞെടുത്തപ്പോഴും ആദിമസഭ ഒരുമിച്ചു ചേർന്നാണ് അത് ചെയ്തത് (6:1-6). വിശ്വാസവും ആചാരവും സംബന്ധിച്ചു സുപ്രധാനമായ തിരുമാനങ്ങൾ എടുത്ത “യറുശലേം സുന്നഹദോസ്” അപുസ്തകാലം മാത്രമുള്ള സമിതി ആയിരുന്നില്ല (15:1-30); മുപ്പുനാറും മറ്റു സാധാരണ വിശ്വാസികളും ഒരുമിച്ചാണ് “സുന്നഹദോസ്” നടത്തിയത്. മൂന്നിലധികാരിയും അനുബന്ധായിരുന്ന സഭ മുഴുവനും കൂടി, പ്രാർത്ഥിച്ചു, പൊതുസമ്മതരായ രണ്ടുപേരുടെ പാനൽ ഉണ്ടാകി, ചീട്ടിട്ട് ഒരാളെ എടുത്തു (1:13-26). പ്രധാനികളുായ യാക്കോബും പത്രോസും ചേർന്നോ, പതിനൊന്നു പേര് ചേർന്നു മാത്രമായോ പുതിയ ഒരാളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ല സംഭവിച്ചത്.

എഴു ശമ്മാശനാര തിരഞ്ഞെടുത്തപ്പോഴും ആദിമസഭ ഒരുമിച്ചു ചേർന്നാണ് അത് ചെയ്തത് (6:1-6). വിശ്വാസവും ആചാരവും സംബന്ധിച്ചു സുപ്രധാനമായ തിരുമാനങ്ങൾ എടുത്ത “യറുശലേം സുന്നഹദോസ്” അപുസ്തകാലം മാത്രമുള്ള സമിതി ആയിരുന്നില്ല (15:1-30); മുപ്പുനാറും മറ്റു സാധാരണ വിശ്വാസികളും ഒരുമിച്ചാണ് “സുന്നഹദോസ്” നടത്തിയത്. മൂന്നിലധികാരിയും അനുബന്ധായിരുന്ന സഭ മുഴുവനും കൂടി, പ്രാർത്ഥിച്ചു, പൊതുസമ്മതരായ രണ്ടുപേരുടെ പാനൽ ഉണ്ടാകി, ചീട്ടിട്ട് ഒരാളെ എടുത്തു (1:13-26). പ്രധാനികളുായ യാക്കോബും പത്രോസും ചേർന്നോ, പതിനൊന്നു പേര് ചേർന്നു മാത്രമായോ പുതിയ ഒരാളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ല സംഭവിച്ചത്.

എഴു ശമ്മാശനാര തിരഞ്ഞെടുത്തപ്പോഴും ആദിമസഭ ഒരുമിച്ചു ചേർന്നാണ് അത് ചെയ്തത് (6:1-6). വിശ്വാസവും ആചാരവും സംബന്ധിച്ചു സുപ്രധാനമായ തിരുമാനങ്ങൾ എടുത്ത “യറുശലേം സുന്നഹദോസ്” അപുസ്തകാലം മാത്രമുള്ള സമിതി ആയിരുന്നില്ല (15:1-30); മുപ്പുനാറും മറ്റു സാധാരണ വിശ്വാസികളും ഒരുമിച്ചാണ് “സുന്നഹദോസ്” നടത്തിയത്. മൂന്നിലധികാരിയും അനുബന്ധായിരുന്ന സഭ മുഴുവനും കൂടി, പ്രാർത്ഥിച്ചു, പൊതുസമ്മതരായ രണ്ടുപേരുടെ പാനൽ ഉണ്ടാകി, ചീട്ടിട്ട് ഒരാളെ എടുത്തു (1:13-26). പ്രധാനികളുായ യാക്കോബും പത്രോസും ചേർന്നോ, പതിനൊന്നു പേര് ചേർന്നു മാത്രമായോ പുതിയ ഒരാളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ല സംഭവിച്ചത്.

തനിക് പുറത്തെക്ക് നമ്മുൾപ്പെടെ നയിച്ച വലിയ പിതാക്കന്നാർ എന്നായിരിക്കും ഇപ്പോൾ പറയുക? വിശാലമായ സ്വാത്രത്യും, അനുരഥ്രജനം, ഏകും എന്നിവയുടെ സഭാദിനമാകേണ്ട കാതോലിക്കേഴ്ദ് ഭിന്നത്തെ എങ്ങനെ നമുക്ക് ‘നസാബി സംഗമ’മാകി ചുരുക്കാൻ കഴിയും?)

മലകരസഭാ പാരമ്പര്യത്തിൽ:

അപ്പോസ്റ്റോലപ്രവർത്തികളിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാകുന്ന മുൻ പറഞ്ഞേഴ്സ് വച്ചു നോക്കുന്നേം, സഭയിൽ ശരിയായ ജനാധിപത്യ തത്ത്വങ്ങൾ, അവ ആധുനിക രാഷ്ട്ര വ്യവസ്ഥയിൽ വരുന്നതിൽ എത്രയോ മുമ്പ് നടപ്പിലായിരുന്നു. എന്നാൽ പിൽക്കാലത്ത് രോമൻ രാജകീയ മതമായിത്തീർന്ന സഭ അതുപേക്ഷിച്ചു. പക്ഷേ, പാരസ്ത്യ സഭകളിൽ ആ തത്താം ഒരിക്കലും നിഷേധിക്കപ്പെട്ടില്ല. മലകരസഭയുടെ രണ്ടാലൂടുന്നതിലും അതുണ്ടാകുന്നതിനു മുമ്പുള്ള പദ്ധതിക്കുടെയും വിശാസികളുടെ സമൂഹത്തിനു നിർണ്ണായകമായ സ്ഥാനം കൊടുത്തു. ഒരുദാഹരണം മാത്രം മതി. മെത്രാഖാരുടെയും കാതോലിക്കാ ബാബായുടെയും തിരഞ്ഞെടുപ്പ് ജനങ്ങളുടെയും വൈദികരുടെയും തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രതിനിധികൾ ആക്ഷരിക്കമായി രൂമിച്ചുകൂടിയാണല്ലോ ഇപ്പോൾ നടത്തുന്നത്. മിക്ക സഭകളിലും ഇത് പാരമ്പര്യം നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയി. നാമതു നിലനിർത്തി, രോമൻ കത്തോലിക്കാ സഭയുടെ പാരസ്ത്യ റിത്തുകളായ സീറോമലബാർ സഭയും സീറോ മലകരസഭയും ആ പുരാതന പാരസ്ത്യ പാരമ്പര്യം വീണെടുക്കാനുള്ള വലിയ ശ്രമങ്ങൾ നടത്തിക്കൊണ്ടാണ്. രോമിൽ ഫ്രാൻസിൻ് മാർപാപ്പാ ശ്രമിക്കുന്നതും, പഴയ സഭാപാരമ്പര്യത്തിന്റെ നമകൾ തിരിച്ചെടുക്കാനാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് സുപ്രധാനമായ ധാർമ്മിക-വിശാസ വിഷയങ്ങൾ വരുന്നേം അദ്ദേഹം ബന്ധപ്പെട്ടവരോട് എല്ലാം അഭിപ്രായം ആരായുന്നതും, തെറ്റുപറ്റിയാൽ അത് പരസ്യമായി ഏറ്റുപറയുന്നതും മറ്റും.

പരിശുദ്ധാത്മാവിരുന്നു പ്രവർത്തനത്തിൽ വിശാസിച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന ക്രിസ്ത്യുഗ്രരീതം പൊതുസഭാസമുഹൃത്തിന്റെ ആമുഖം വിവേചനത്തിൽ വിധേയപ്പെട്ടാണ് സഭയിലെ എല്ലാ അധികാരം ഘടനകളും എന്നതാണ് പുരാതന ക്രിസ്തീയ ജനകീയത്താം. മലകരസഭയിൽ ആത് പ്രായോഗികമായി തെളിയിക്കുന്ന ഒന്നാണ് അവെബികരായ വിശാസികളുടെ പ്രതിനിധികൾക്ക് ബഹുലൂപിക്കപ്പെട്ടുള്ള മലകര അന്നോസിയേഷണ്ട് അധികാരവും സഭാവിവും.

വിശുദ്ധമായ ധാരണ:

രാഷ്ട്രീയ ജനാധിപത്യത്തിൽ (പാർലമെന്റി ഡിമോക്രാറ്റി) നിന്ന് ക്രിസ്തീയ സഭയിലെ ജനാധിപത്യത്തിനുള്ള എത്ര പ്രധാന വ്യത്യാസം, സഭ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന മെത്രാഖാരയും കാതോലിക്കാരയും അഭ്യു വർഷം കുടുമ്പോൾ വിണ്ണം തിരഞ്ഞെടുപ്പിന് വിധേയരാകുന്നില്ല എന്നതാണ്. ആയുഷ്ക്കാല ചുമതലയാണ് അവരെ ഏൽപിക്കുന്നത്. രാഷ്ട്രീയ രംഗത്ത് ഇങ്ങനെ ആയുഷ്ക്കാല ചുമതല ഏൽപിച്ചാൽ എത്രു സംഭവിക്കാം എന്ന് മുകളിൽ സുചിപ്പിച്ചുണ്ടാണ്. എന്നാൽ ക്രിസ്തീയ സഭയിൽ ദൃശ്യമായ ഒരു ധാരണയുടെ പുറത്താണ് ഇത് പാരമ്പര്യം നിലനിർത്തിയത്. അതായത് യേശുമിസ്റ്റിഹായുടെ സുവിശേഷത്തിൽ നിന്ന് ഒരിക്കലും മെത്രാഖാരും വൈദികരും വ്യതിചാലികയില്ല, സുവിശേഷം അനുശാസിക്കുന്ന മൂല്യങ്ങൾ അവർ നിലനിർത്തും എന്നതാണ് ധാരണ. കർത്താവിരുന്നു സുവിശേഷം-എവൻജേലിയോൾ-ആക്ഷരികമായി തലയിൽ വച്ചും, ആര്ഥിയമായി ഹൃദയത്തിൽ സ്വികരിച്ചുമാണ് പട്ടം ഏൽക്കുന്നത്. ഇതിന് അവരെ ശക്തിപ്പെടുത്താൻ സഭ നിരതരം പ്രാർത്ഥിക്കയും ജാഗ്രതയോടെ അവരുടെ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചു അനേഷ്ടുകൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്യും എന്നത് ഇത് ധാരണയുടെ ഭാഗമാണ്.

പട്ടം കൊടുക്കുന്നേം ഓക്സിയോൺ (“ഇവൻ യോഗ്യൻ”) എന്ന് വിശാസികളുടെ സമൂഹം സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. ഈ പൊതുസഭാ സാക്ഷ്യം “പട്ടംകൊട”യുടെ അനുപേക്ഷണിയും ഭാഗമാണ്, വെറും ആചാരമല്ല. ഓക്സിയോൺ എന്ന് ആരാധനാസമൂഹം ഏറ്റുപറഞ്ഞക്കിലേ പട്ടം പുർത്തിയാവുകയുള്ളതും (മെത്രാഖാരകൾ മാത്രമല്ല, വൈദികർക്കും ശ്രമാശനാർക്കും പട്ടംകൊട വേളയിൽ ഓക്സിയോൺ എന്ന് ജനങ്ങൾക്ക് പറയാം). ഇതൊരു വിശുദ്ധമായ ധാരണയും ഇത് ധാരണയെ മെത്രാഖാരേ വൈദികരോ ശ്രമാശനാരേ ലാംഗിച്ചാൽ, അതിനു പരിഹാരം സഭാനന്പടകികളിലുണ്ട്. ധാർമ്മികവും കാനോനികവുമായ അനേക നിബന്ധനകളിലും ജാഗ്രതയോണ് ആയുഷ്ക്കാല പട്ടം തിരിക്കുന്ന നേരിൽമല്ലോ കാതുസുക്ഷിക്കാൻ സഭ അനുശാസിക്കുന്നത്.

ഇന്നും വളരെ ഗൗരവമായി നിയമലംഘനം നടക്കുകയും, സഭാനന്പടകികൾക്ക് വിധേയപ്പെടാതിരിക്കയും ചെയ്യുന്ന ആ മെത്രാനന്യോ വൈദികനെയോ ഉചിതമായ നടപടിക്രമങ്ങൾ സ്വികരിച്ച്, ‘അയോഗ്യൻ’ (അനാക്സിയോൺ) എന്നു പറഞ്ഞ് പറഞ്ഞേ സ്ഥാനം ഉറിഞ്ഞുകളയാനും സഭാസമുഹൃത്തിന് അധികാരമുണ്ട്. രാഷ്ട്രീയ വ്യവസ്ഥയിലും സ്ഥാനാർത്ഥികളെ വേണ്ടിവന്നാൽ അയോഗ്യരാക്കുന്നതിനോ രാഷ്ട്രപതിയെ വരെ ഇംപീച്ചു ചെയ്യാനോ നടപടിക്രമങ്ങൾ ഉണ്ടാണ്. പാരബന്ധമാണ് അനുഷ്ടിക്കുന്ന പാരസ്ത്യം അനുഷ്ടിക്കുന്ന വിശാസികളുടെ സമൂഹത്തിനും ആമുഖം വിവേചനായിരുന്നു. ക്രിസ്തീയ ജീവിതവും ധർമ്മവും അനുഷ്ടിക്കുന്ന വിശാസികളുടെ സമൂഹത്തിനും ആമുഖം വിവേചനായിരുന്നു.

പോപ്പുലിസ്റ്റ് ജനഹിതവും

സഭ എപ്പിസ്റ്റ് കോപ്പുലാബോ? കോൺഗ്രീസ്റ്റേഷൻലാബോ? അതോ രണ്ടും കൂടി ചേർന്നതാബോ? എന്നിങ്ങനെയുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ ചിലർ ഉയർത്താറുണ്ട്. ആദിമസഭയുടെ മുൻപാണത്തെ അപൂർവ്വതാലിക പാരമ്പര്യവും പാരസ്ത്യസഭയുടെ ഉത്തമദർശനവുമനുസരിച്ചു നോക്കുന്നേം ഇത് ചോദ്യങ്ങൾ അപ്രസക്തങ്ങളാണ്.

ഒരു പ്രധാന കാരണം വളരെ ചുരുക്കമായി സുചിപ്പിക്കാം. സഭയുടെ മേൽപ്പടക്കാരുൾപ്പെടുത്തുള്ള വൈദി

കു-അവൈദിക സ്ഥാനികളും സഭയാൽ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടുന്നവരാണ്. ഇങ്ങനെ സഭ യോഗ്യൻ എന്നു സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടുന്നവർക്കാണ് സവിശേഷമായ നൽകണമേയെന്ന് സഭ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതും, സഭയ്ക്കുവേണ്ടി അതിന് ചുമതലപ്പെട്ടവർ കൈവെച്ചു നൽകുന്നതും. അപ്പോൾ ധമാർത്ഥമായ അധികാരം നിക്ഷിപ്തമായിരിക്കുന്നത് ക്രിസ്തുവിന്റെ ശരീരമായ സഭാസമൂഹത്തിലാണ്. വൈദിക സ്ഥാനികളും അല്ലാതൊരുമായ വിശാസികളും ഈ സമൂഹത്തിലെ അംഗങ്ങളാണ്. “സുവിശേഷപരമായ പ്രവർത്തികളിലേക്ക് ഇവനെ/ഇവരെ നയിച്ചു കൊള്ളുന്നു” എന്ന പ്രാർത്ഥനയോടൊക്കാണ് ഓരോ പുതിയ വിശാസിയെങ്കും മാമോറീസാം, മുറോന്റിപ്പേക്കം, വി. കുർബാന എന്നിവ നൽകി സഭയുടെ അംഗമാക്കുന്നത്. ക്രിസ്തുവിന്റെ സുവിശേഷത്തിന് യോജിക്കാതെ വിശാസമോ പ്രവർത്തികളേം പിന്തുടരുന്ന ഒരു അംഗത്വത്തെ, അതെത്ര ഉന്നതസ്ഥാനിയാബന്ധകിലും, ആ സ്ഥാനത്തു നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് സഭാസമൂഹത്തിന് അധികാരമുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ ഏറും പോപ്പുലിസം (Populism) അല്ല. തോന്തിയവർക്ക് തോന്തിയതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കാനുള്ളതല്ല ഈ അധികാരം. കാനോനികവും നീതിയുടെവുമായ നടപടിക്രമങ്ങളിലും അധികാരം വിനിയോഗിക്കേണ്ടത്. അതിന്റെ ഭാഗമായിട്ടാണ് പള്ളിയോഗങ്ങൾ, ഭദ്രാസന കൗൺസിലുകൾ, മലകര അസോസിയേഷൻ, എപ്പിസ്കോപ്പൽ സുന്നഹദോസ് തുടങ്ങിയ ഘടനാപരമായ സംബന്ധങ്ങൾ എൻപ്പെട്ടതിയിരിക്കുന്നത്.

ഈ സഭാശരീരത്തിനുള്ളിലാണ് എപ്പിസ്കോപ്പൽ സുന്നഹദോസ് പോലെയുള്ള വൈദിക സംഖിയാനങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. അതിനു മുകളില്ല. അതിൽ അംഗങ്ങളായ എല്ലാ എപ്പിസ്കോപ്പുമാരും അടിസ്ഥാനപരമായി ക്രിസ്തീയ വിശാസികളാണ്. “സുവിശേഷപരമായ നടപടി”കളിലേക്കാണ് അവരും നയിക്കപ്പേണ്ടെങ്കെത്. പരിശുഭരം സഭയും ചേർന്ന് അവരെ പ്രത്യേകമായ ചുമതലകൾ എൽപ്പിക്കുന്നു. അതിനുള്ള നയവരത്തിനായി സഭ നിരന്തരം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. അവരെ യാമോചിത്രം സഭ ബഹുമാനിക്കുന്നു. അവർത്തി പാസാടി തിരുമേനിയെപ്പോലെയും മറ്റും വിനയസന്ദരം അവർക്ക് അനിയാം, അവർ ദൈവത്തിന്റെയും ദൈവസഭയെന്നെന്നും നിലനിൽക്കുന്നതെന്ന്. സഭയ്ക്കു പുറത്ത് അവർക്ക് പ്രത്യേകമായ യാതൊരിക്കാവുമില്ല. അവർ ശേഷം പാരമാരം പ്രോലൈ, സിവിൽ നിയമങ്ങൾക്കു വിധേയരാണ് (അടുത്ത കാലത്ത് കത്തോലിക്കാ സഭയിൽ വെളിപ്പെട്ട സംഭവവികാസങ്ങളുടെ പശ്ചാത്യലത്തിൽ, വൈദികൾ, മെത്രാനാർ, കർഡിനാളുമാർ ഇവരല്ലോ ഓരോ രാജ്യത്തിന്റെയും സിവിൽ നിയമങ്ങൾക്കു വിധേയരാണെന്ന് ഫ്രാൻസിസ് മാർപ്പാപ്പാ കൂടുക്കുന്നുണ്ട്).

സന്ധർക്കം, സംഖാദം, സമന്വയം:

ഓരോ എപ്പിസ്കോപ്പായും തന്നെ ചുമതല എൽപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ ആത്മീയഹിതം എന്തെന്ന് തിരിച്ചറിയുകയും അത് വിവേചനപൂർവ്വം എപ്പിസ്കോപ്പൽ സുന്നഹദോസിൽ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുമെന്നും, അവിടെ നടക്കുന്ന സംഖാദത്തിലൂടെ സഭയുടെ പൊതുവായ ഫിതം തിരിച്ചിരിയുകയും ചെയ്യണമെന്നാണ് ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. എക്കിലേ ഉത്തമവും സുവിശേഷപരവുമായുള്ള നയങ്ങളും നടപടികളും സഭയ്ക്ക് എടുക്കാനാവു. പാർലമെന്റിൽ ഡിമോക്രാറിൽ നിയമസഭകളിലും ലോകസഭയിലും നീണ്ട സംഖാദം നടത്തിയാണല്ലോ പ്രധാന നയങ്ങൾ നടപ്പാക്കുന്നത്. അല്ലെങ്കിൽ നടപ്പാക്കേണ്ടത്. ജനപ്രതിനിധികളും സാധാരണ ജനങ്ങളും തമിലുള്ള അടുത്ത ബന്ധം, ആശയവിനിയം, വിദർഭ്യരായ അളളുകളോടുള്ള അഭിപ്രായം തേടൽ, ദുരവ്യാപകമായി രാജ്യത്തിനും ജങ്ങൾക്കുമുണ്ടാകേണ്ട ക്ഷേമം ഇങ്ങനെ വളരെയെറെ ഘടകങ്ങൾ കണക്കിലെടുത്താണല്ലോ നല്ല ജനാധിക്കതു സർക്കാരുകൾ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടത്. ഈ രാഷ്ട്രീയ മാതൃക അപ്പാടെ സഭ സീക്രിക്കറാമെന്നല്ല ഇതിനർത്ഥം, നേരേരെംബ്രീ സർക്കാരും ഭരണാധികാരം പാർലമെന്റും കോടതിയും ഉൾപ്പെട്ട സംഖിയാനതെ ഗരാവമായി എടുക്കുകയും, അതേസമയം അവയ്ക്ക് അതിതമായി മനുഷ്യന്റെ അനുരഥജനത്തിലും അനുരഥജനത്തിലും പരസ്പര ബഹുമാനത്തിലും ത്യാഗത്തിലും ക്ഷമയിലും ഉള്ളിയ ഒരു ജീവിതശൈലിയും സാമൂഹ്യക്രമവും ഉരുത്തിരിക്കാൻ ഇടയാർക്ക് ചുമതലയുണ്ട്. അയൽക്കാരൻ ഒരുവിധത്തിലും ഉപദ്രവം ഉണ്ടാക്കരുത് എന്നല്ലോതെ അയൽക്കാരൻ ന്യൂനീക്കേണ്ടി വേണ്ടിവന്നാൽ നിയമനടപടികൾ നടത്താൻ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഭരണാധികാരം പറയുന്നില്ലല്ലോ. ശത്രുവിനെതിരെ വേണ്ടിവന്നാൽ നിയമനടപടികൾ നടത്താൻ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഭരണാധികാരം നീതിയും സംഖിയാനവും അനുവദിക്കുന്നു. എന്നാൽ ശത്രുവിനെ സ്വന്നേഹിക്കാൻ അവഭ്യാസിക്കുന്നില്ല.

അധികാരത്തിന്റെ ആപേക്ഷിക്കത്:

ഇവിടെയാണ് രാഷ്ട്രീയ ജനാധിക്കത്തിലും ക്രിസ്തുശരീരമായ സഭയുടെ ജനാധിക്കത്തിലും ഒരു പ്രധാന വ്യത്യാസം. എപ്പിസ്കോപ്പായും വൈദികരും പൊതുന്ന എന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ച് ജനപ്രാരിം അനിയാം ക്രിസ്തീയമായി ജനപ്രാരിയെ രൂപപ്പെടുത്താനും ചുമതലയുള്ളതുവരാണ് എന്നു പരയേണ്ടില്ലല്ലോ. ജനസന്ധർക്കവും ചർച്ചകളും ശ്രദ്ധാപൂർവ്വമുള്ള നിരീക്ഷണവും ഇതിന് അവസ്ഥയാണ്. സഭയ്ക്കുള്ളിലോ സഭയ്ക്കു പുറത്തോ കേവല മായ അധികാരം (absolute power) ആർക്കും ഇല്ല, ആരാധനാസമൂഹത്തോട് ബന്ധപ്പെട്ട അപേക്ഷിക്കമായ അധികാര മേഘുള്ളതു സഭയിൽ. സഭയ്ക്കുള്ളിലുള്ള അധികാരം സഭ തന്നെ നൽകിയതാണ്. അതുകൊണ്ട് എപ്പിസ്കോപ്പൽ സുന്നഹദോസ് നിർബന്ധായകമായ വിഷയങ്ങളിലെല്ലാക്കും സഭയുടെ ശബ്ദം പല വഴിയിലും കേൾക്കുകയും ബന്ധപ്പെടുത്തുകയും അപേക്ഷിക്കുകയും ആത്മീയത്തിലും ആത്മീയത്തിലും ചർച്ചയും ശ്രദ്ധയും പരസ്പര ബഹുമാനത്തിലും ത്യാഗത്തിലും ക്ഷമയിലും ഉള്ളിയ ഒരു ജീവിതശൈലിയും ഉപദ്രവം ഉണ്ടാക്കരുത് എന്നല്ലോതെ അയൽക്കാരൻ ന്യൂനീക്കേണ്ടി വേണ്ടിവന്നാൽ നിയമനടപടികൾ നടത്താൻ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഭരണാധികാരം പറയുന്നില്ലല്ലോ. ശത്രുവിനെതിരെ വേണ്ടിവന്നാൽ നിയമനടപടികൾ നടത്താൻ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഭരണാധികാരം പറയുന്നില്ലല്ലോ. എന്നാൽ ശത്രുവിനെ സ്വന്നേഹിക്കാൻ അവഭ്യാസിക്കുന്നില്ല.

എന്നിവർത്തിൽ മിക്കവരെക്കാളും നന്നായി ജീവനുള്ള ദൈവത്തിൽ വിശാസികയും, ആത്മാർത്ഥമായി ഈ ലോകത്തിന്റെ നമ്പയ്ക്കുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥികയും നിഴ്സ്വഭവമായി ഉത്തമ ക്രിസ്തീയ ജീവിതം നയികയും മനുഷ്യർക്ക് നമ ചെയ്യുകയും വെറും സാധാരണക്കാരായി ജീവികയും ചെയ്യുന്ന ധാരാളം വിശാസികളുണ്ട്. അവരുടെ ക്രിസ്തീയ കാഴ്പിടാടും അഭിപ്രായവും എങ്ങനെന്നുണ്ട് അധികാരത്തിലെ മേൽത്തട്ടുകളിൽ എത്തുന്നത്? സഭയുടെ പുരോഗതിക്കും സാത്രന്ത്യത്തിനും അനുപേക്ഷണിയമായി വൈദികസ്ഥാനികൾ കരുതുന്ന വ്യവഹാരങ്ങൾ പോലെ പലതും ഈ ധമാർത്ഥ വിശാസികൾക്ക് അർത്ഥാതുന്നുവും അപ്രസക്തവുമായി അനുവേദപ്പുടാം. എക്കിലും അവരെന്നും മിണ്ടാതെ, പള്ളിക്കു കൊടുക്കേണ്ടത് ഒക്കെ കൊടുക്കയും, പിതിവ് ചോദിച്ചാൽ അൽപ്പും ബുദ്ധിമുട്ടിയാണെങ്കിലും അതും കൊടുക്കയും പടക്കാരെയും മേൽപ്പടക്കാരെയും കണ്ണാൽ വിനയപുർവ്വം ആദരിക്കയും ചെയ്യും. അവരുടെ ആശ്രയം വർണ്ണാജ്ഞലുമായ വൈദിക സാംഖ്യാനങ്ങളിലും അതിന്റെ കൊടികളിലും വടികളിലും വാഹനങ്ങളിലുമല്ല, കാരുണ്യവാനും സർവ്വശക്തനുമായ ദൈവത്തിലാണ്. അതുകൊണ്ട് അവർക്ക് ആരെയും വലിയ ഭയവുമില്ല. ധമാർത്ഥ ജനഹിതം തിരിച്ചറിയാനുള്ള സെൻസറിവിറ്റി അമവാ സുക്ഷ്മസംവേദനഗൈഷിയില്ലാതെ വന്നാൽ അധികാരണമാനങ്ങൾ അപകടസ്ഥാനങ്ങളാവും, സഭയിലാണെങ്കിലും റാഷ്ട്രത്തിലാണെങ്കിലും. “അധികാരചിഹ്നങ്ങൾ ഭയത്തിന്റെ അടയാളങ്ങൾ അല്ലോ” എന്ന് കവി കൽപ്പറ്റ നാരാധരൻ ഒരിടത്ത് ചോദിക്കുന്നുണ്ട്. വാസ്തവത്തിൽ ഭയത്തിന്റെയും ഭയപ്പെടുത്തലിന്റെയും അടയാളങ്ങൾ ആണവ. സന്താം സ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ച് ഭയപ്പെടുകയും, അതിനാൽ, അധികാരചിഹ്നങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് മറുള്ളവരെ ഭയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്ന ഫൈർ കോൺഫൻസ് ആണിത്.

അധികാരത്തിന്റെ പാരസ്പര്യം:

ഈ ഭയത്തിന് എന്താണു പരിഹാരമാർഗ്ഗം? അധികാരത്തിന്റെ പാരസ്പര്യത്തിലുടെ കുറെയേറെ പ്രശ്നങ്ങൾ നമ്പകു മറിക്കക്കാം. എന്നു പറഞ്ഞാൽ ഒരു ഏക്കുമുന്നാണിയിലെപ്പോലെ അധികാരവും പദവിയും പങ്കുവയ്ക്കുക എന്നല്ല അർത്ഥം. സുതാരുമായ ആരെയിവിനിമയവും പരസ്പരം ആദരവും തിരിപ്പറിയല്ലോ, വിനയവും ഏറ്റവും പരിച്ഛില്ലു മെല്ലാം ഈ പാരസ്പര്യത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. നമ്മുടെ ആരാധന പെത്തുക്കത്തിൽ അത് ആചാരയൂർഗ്ഗർ കർത്താവിന്റെ മാതൃകയിൽ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശുശ്രൂഷയിൽ പ്രാർത്ഥന നയിക്കുന്നയാൾ പാത്രിയർക്കിണ്ടോ കാതോലിക്കായോ ആണെങ്കിലും ജനത്തിന്റെ മുസ്വാകെ മുന്നു പ്രാവശ്യം മുട്ടുകൂത്തി, “സഹോദരങ്ങളെ, നോൻ നിങ്ങളോടു പാപം ചെയ്തുപോയി, നിങ്ങൾ എ നോടു ക്ഷമിക്കണമേ” എന്നപേക്ഷിക്കുന്നുണ്ടോ. ജനങ്ങളും അപ്രകാരം പതിനുംപത്രിച്ച് ക്ഷമിക്കുകയും ക്ഷമ യാ ചികയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വാർഷിക അനുഷ്ഠാനത്തെ അനുഭിനജീവിതത്തിൽ പകർത്തുന്നോൾ അധികാരത്തിന്റെ പാരസ്പര്യമായി അനുഭവജനത്തിലേക്ക് വരുന്ന ഒരു സമൂഹത്തിന് പിന്നെ എന്നെന്ന് നമകളാണ് ലോകത്തിന് നൽകാൻ കഴിയുന്നത്!

പ്രൈക്കുമോ ദിനതയോ നല്ലത്?!

ജനങ്ങളുടെ ഹിതമരിയാതെ, അവരെ നിഷ്പയാത്മകമായ തീവ്രവാദങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കുന്ന നേതാക്കൾ രാഷ്ട്രീയത്തിലും മതസമൂഹങ്ങളിലും ഉണ്ടാക്കാം. മുകളിൽ ചിലർ തീരുമാനമെടുത്തിട്ടും താഴെയുള്ള അണികളോട് ആയുധമെടുക്കാനും തമ്മിലടിച്ച് തലകിറാനും പറയുന്ന ശൈലി ഒരിടത്തും അഭികാരമുണ്ട് എന്നു മാത്രമല്ല, അത് പെപ്പാചികവും ശാപഗ്രസ്തവുമാണ്. യഹുദന്തിന്റെ അനുഗ്രഹമായ നല്ല സൗഹ്യദാന്തളിൽ കഴിയുന്ന ചെറുപ്പക്കാരുടെ മനസ്സിൽ വിഷം കയറ്റി, മതത്തിന്റെയും വിശാസത്തിന്റെയും പേരിൽ, തീരാത്ത പകയും അടക്കമവും ഏറ്റെടുക്കുവാൻ അവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത് മത-രാഷ്ട്രീയ നേതാക്കളാണ്.

എക ഭാരതത്തെ ഈന്ത്യയും പാകിന്ത്യാനുമായി വെട്ടിമുറിക്കാൻ ജനങ്ങളും ആവശ്യപ്പെട്ടത്, ചില നേതാക്കളും അതുകൊണ്ട് കാശ്മീരിൽ ഇന്നും രക്തമെല്ലാം പറയുന്ന രാജ്യങ്ങളിലെയും സാധാരണ മനുഷ്യർക്ക് തീരാ ദുഃഖമായി തുടരുന്നു. എക രാജ്യത്തെ വെട്ടി മുറിക്കരുതേ എന്നു ജനങ്ങളുടെ പദ്ധതിക്കിട്ടു മഹാത്മജി കേന്ദ്രപേക്ഷിച്ച താണ്. ആരും കേട്ടില്ല. ഇന്ത്യയിലെയും പാകിന്ത്യാനിലെയും സെസനികൾ “വീരമുത്യു” പ്രാപിക്കുന്നതായി അവരും രൂടു രാജ്യങ്ങൾ പറയുന്നു. പക്ഷേ, അതിർത്ഥിയിൽ കൊല്ലപ്പെടുന്ന ഓരോ സെസനികനും ഏതെങ്കിലും രാജ്യങ്ങളുടെ മകനാണ്, ചിലരുടെ സന്താം സഹോദരനാണ്, ഭർത്താവാണ്, അച്ചനാണ്, ആത്മസന്നേഹിതനാണ് എന്ന് നാം ഓർക്കുന്നില്ല. അവരുടെ കണ്ണിൽ ഒരിക്കലും വറുന്നില്ല. എക കൊറിയൻ ജനത്തെ രണ്ടു രാജ്യങ്ങളാക്കി ശത്രുക്കളാക്കിയത് ജനങ്ങളില്ല, ഭരണകൂടങ്ങളാണ്. എക ജർമ്മൻ ജനത്തെ രണ്ടാക്കി പരസ്പരം ശത്രുക്കളാക്കിയതും ജനഹിതമനുസരിച്ചില്ല, നേതാക്കളുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരമായിരുന്നു. മലകരസഭയിൽ ഈ ‘കക്ഷി’കളിലും സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും ഇതാണ്.

രജിവന്പുരം അധികാരം തങ്ങളിൽ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്ന എല്ലാ വ്യക്തികളും സ്ഥാപനങ്ങളും പ്രസ്ഥാനങ്ങളും അതിന്റെ ദുരവ്യാപകമായ വിപത്തുകൾ തിരിച്ചറിയാം. ജനങ്ങളുടെ നമ്പയ്ക്കാണ് എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് നാം ചെയ്യുന്ന ചില വർക്കു ജാഗ്രാജ്ഞങ്ങൾ ജനങ്ങൾക്ക് വർക്കു നാശഹോത്രക്കായിത്തീരുന്നു എന്നതാണ് വാസ്തവം. എവിടെയാണ് ജനഹിതം? എവിടെയാണ് ജനാധിക്കതം?

ലളിതമായ തിരിച്ചറിവുകൾ

ഒരു വിധത്തിൽ തിരിച്ചറിവ് വളരെ ലളിതമാണ്. സാധാരണജനങ്ങൾ യുദ്ധമല്ല, സ്ഥാധാരമാണ് ആശ്രയിക്കുന്നത്. സാധാരണ മനുഷ്യർ കലപമല്ല, സൗഹ്യവും സ്വന്നഹവുമാണ് ആശ്രയിക്കുന്നത്.

സാധാരണജനങ്ങൾ മതവിദേശത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയമല്ല ആഗ്രഹിക്കുന്നത്, നല്ല അയൽവക്കങ്ങളും സ്വന്നേഹപൂർവ്വ കമായ കൊടുക്കൽ വാങ്ങലുകളുമാണ്.

ഇങ്ങനെ നമ്മുടെ സമൂഹത്തിന്റെ ധമാർത്ഥമായ അഭിലാശങ്ങളെ തിരിച്ചറിയാൻ കഴിഞ്ഞാൽ, നേതൃത്വത്തിന്റെ ശൈലിയും ഭാഷയും വേഷവും മാറും.

നമ്മുടെ കർത്താവ് പ്രദർശിപ്പിച്ച ഒരു കാര്യാന്വേഷണം എല്ലാം കരുതലുമുണ്ട്. ശിശ്യത്വാർ തകണ്ഠത കിലും ശിശുക്കളെ അനുഗ്രഹിക്കാൻ തീരുമാനിച്ച യേശു എല്ലാ തടസ്സങ്ങളെയും മാറി. മരത്തിൽ ഒളിച്ചിരുന്ന സക്കായി എന്ന ചുകം പിരിവുകാരെനു കണ്ണു വിളിച്ചു, വീട്ടിൽ ചെന്നു, അബേഹാമിന്റെ പുത്രത്തെന്നു വിളിച്ചു.

കഴുത് മുകളിലേയ്ക്ക് ഉയർത്താനാവാതെ, നടക്കല്ലോ വള്ളംതുപോയ കുന്നിയായ ന്തുരീയെ നോക്കി, സൗഖ്യമാക്കി. അബേഹാമിന്റെ മകൾ എന്ന് വിളിച്ചു. ഈങ്ങനെ എത്രയോ സംഭവങ്ങളാണ് ഈ നോമിൽ നാം ധ്യാനിക്കുന്നത്. സകലാത്തയും രൂപാന്തരപ്പെടുത്തുന്ന സ്വാംപ്യാവായ ദൈവത്തിന്റെ സർവ്വാധികാരത്തെ ഈങ്ങനെ അതി ലളിതവും ലോഹവുമായ ഫുദയന്പദ്ധനങ്ങളിലൂടെ യേശു വെളിപ്പെടുത്തി. ആ വെളിപ്പെടുത്തൽ പക്ഷേ അന്നത്തെ മതാധികാരത്തിനും അവരുടെ വേദാധികാരത്തിനും എതിരായി. പക്ഷേ യേശു എപ്പോഴും പാവങ്ങളുടെയും മർദ്ദിതരുടെയും സാധാരണക്കാരുടെയും പക്ഷത്തായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് യേശുവിനെ പല പേരുകൾ വിളിച്ചു. ദുർബലരായ ശിശുക്കളെ എറ്റവും വലിയവരെന്ന് വിളിച്ച വില്ലീ. വെറുക്കലപ്പെട്ട ചുക്കക്കാരൻ്റെ വീട്ടിൽ പോയി താമസിച്ച “പാപികളുടെ കൂട്ടാളി”, ശാഖത് ലംഘിച്ച ദൈവരുഷണക്കാരൻ, തീനിയും കുടിയനും, ഈങ്ങനെയെല്ലാം യേശു ആരോപിതനായി.

ക്രിസ്തീയ സഭകളിലെ അധികാര വ്യവസ്ഥയെയും ശൈലിയെയും നാം കാതലായി രൂപാന്തരപ്പെടുത്തി, “നമ്മുടെ വിശ്വാസത്തിന്റെ നായകനായ യേശു” വിനെ പിന്തുടരുന്നില്ല എങ്കിൽ, പ്രാർഥനിസ് മാർപ്പാപ്പാ പാണ്ഠത്തുപോലെ സഭ താമസംവിനാ ചരിത്ര മുന്സിയമായി മാറും. നാം യേശുവിനെ പിന്തുടരുന്നുവെങ്കിൽ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ ശൈലിക്ക് അതുല്യമായ ഒരു പുതിയ മാതൃക കാണിക്കാനും ക്രിസ്തീയ സഭയ്ക്ക് കഴിഞ്ഞുവെന്നിരിക്കും.

(5 ഏപ്രിൽ, 2019)